

Waterschappen zijn verantwoordelijk voor biologische kwaliteit (maar worden daar niet op afgerekend)

> De kwaliteit van het Nederlandse oppervlaktewater voldoet niet aan de Kaderrichtlijn Water. Die boodschap hebben we vaker gehoord. Maar wat betekent dat nu? Wat is er dan niet goed? De vorige keer bespraken we de chemisch-fysische kwaliteit van het water. Hiernaast is er ook de biologische component, die bepaalt of water van voldoende kwaliteit is.

De biologische kwaliteit van het oppervlaktewater is, zo meldde het RIVM dit jaar nog, slechts in 103 van de 741 waterlichamen goed (14 procent). In alle andere waterlichamen, 639 dus, onvoldoende. In 2009 was de biologische kwaliteit nog slechts 3 procent. Een flinke winst zou je zeggen. Maar omdat na 2009 sommige beoordelingsmethoden zijn aangepast, is het onzeker in hoeverre de toename van het percentage valt toe te schrijven aan een verbetering van de waterkwaliteit, meent ook het RIVM. Op papier is de kwaliteit verbeterd, in real life is dat helemaal niet zo zeker.

Feit blijft, welke meetmethodiek we ook gebruiken, dat er wat moet gebeuren. Volgens de laatste landelijke analyse waterkwaliteit uit 2018 kunnen “verdere verbeteringen in de inrichting en het beheer helpen om het doelbereik voor biologie te vergroten”. Het gaat dan bijvoorbeeld om hydrologisch herstellen en/of het hermeanderen van beken, het verbeteren van de oeverinrichting en het extensiever beheren van oevers en sloten. Maar, zo staat er meteen bij: “Waterbeheerders moeten dan wel afwegen wat er mogelijk is zonder afbreuk te doen aan het gebruik van deze wateren voor bijvoorbeeld waterafvoer of scheepvaart.”

Daar zit meteen een ingewikkeldheid. Want de verantwoordelijkheid voor het nemen van maatregelen is in Nederland versnipperd over verschillende overheden. En de overheden die

verantwoordelijk zijn voor het behalen van de doelen, kunnen niet altijd zelf alle maatregelen nemen die nodig zijn voor doelbereik. Zo zijn de provincies verantwoordelijk voor het behalen van de goede kwantitatieve en chemische toestand. De waterschappen zijn juist weer verantwoordelijk voor de biologische kwaliteit. Dat is geen foutje. Het is een bewuste keuze om de verantwoordelijkheden en bevoegdheden te verdelen, want zo zijn ook alle betrokkenen min of meer verantwoordelijk. De toenmalige minister van Infrastructuur en Water Cora van Nieuwenhuizen schrijft hierover: “Het ligt niet binnen de bevoegdheden van de provincies om alle benodigde maatregelen te nemen die leiden tot doelbereik. Dat zie ik nadrukkelijk als een gezamenlijke opgave voor Rijk, provincies, regionale waterbeheerders en stakeholders, evenals van onze betrokken buurlanden.”

De verantwoordelijkheden voor het behalen van doelen en het nemen van maatregelen zijn niet alleen verdeeld over verschillende overheidslagen, ze overlappen bovendien. Dit maakt het lastig om bij het niet halen van doelen precies aan te geven welke overheid nalatig is. Voor de Europese Commissie zal dit echter geen problemen opleveren: voor lidstaat Nederland wordt per definitie het Rijk aangesproken, ook al zou een decentrale overheid (mede) verantwoordelijk zijn voor het niet halen van de doelen.

Gelukkig zijn veel waterbeheerders wel degelijk al bezig met plannen en projecten om de biologische waterkwaliteit te verbeteren. Ook kunnen ze steeds strengere regels gaan stellen voor het afgeven van vergunningen. Daarover volgende maand meer.<

Geert van Duinhoven (redactie)

Zwijnenbeheer op de Veluwe, niet twijfelen en blijven schieten

Volgens Sip van Wieren is het huidige zwijnenbeheer middels afschot niet effectief en de kop van zijn artikel is dan ook ‘Bij twijfel niet schieten’ (Vakblad, oktober 2022).

Het is juist dat de doelstand voor zwijnen op de Veluwe al jaren overschreden wordt ondanks een fors afschot. Daardoor blijft de schade voor de landbouw en natuur/bos doorgaan. Ook het aantal aanrijdingen neemt niet af. Hoe zouden deze schades zich ontwikkelen als er geen afschot was? Dat weten we niet precies, maar we kunnen toch wel gerust aannemen dat die schades dan nog veel groter zouden zijn. Om dan te concluderen dat het gevoerde beheer “overduidelijk niet effectief” is gaat mij wat ver.

Van Wieren stelt dat er jaarlijks een “enorme inspanning” wordt gepleegd, waarbij duizenden dieren worden geschoten. Dat mag zo zijn maar je kan daar ook heel anders tegenaan kijken. Er zijn genoeg jagers bereid om deze inspanning geheel vrijwillig in hun vrije tijd te leveren. Het stelt hen in staat op onze eigen Veluwe een fantastische natuurbeleving te ervaren en daarbij te oogsten uit de natuur.

In plaats van het bejagen van de zwijnen op de hele Veluwe bepleit Van Wieren lokaal maatwerk: los de problemen daar op waar ze zich voordoen. Dat klinkt misschien logisch, maar deze aanpak is nog lang geen bewezen oplossing. Zwijnen zijn beweeglijke opportunisten. Zonder Veluwe-breed beheer van de zwijnen zal lokaal maatwerk waarschijnlijk dweilen-met-de-kraan-open blijken te zijn. Kortom: twijfel niet en blijf schieten anders raken we nog verder van huis.

Albert Schimmelpenninck,
oud-rentmeester Stichting Twickel